

TENNIS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS CLASSES IN SOME COUNTRIES

Yordan Cvetanov

South-West University "Neofit Rilski" Bulgaria, ycvetanov@abv.bg

Abstract: Tennis is one of the most widespread and popular sports in the recent years. The great interest is justified due to the fact this sport develops all motor skills, speed, endurance, strength, agility. Tennis is an individual sport extremely important to master the technique of all the elements to achieve high results where the players rely only on their own skills, unlike team sports. Tennis is a sport for all ages. Everyone could start tennis training in the earliest childhood (5-6 years), as well as starts training in old age (20-60 years), as long as, there are no ambitions in achieving high level of mastery which would lead to participate in the largest tennis tournaments in the world and to compete with the best tennis players.

Each country has its own policy in the students' educational system. Physical education is a small but essential part of this education in any educational degree. Different educational systems include the study of different sports in their physical education and sports programs. It is natural that sports such as athletics and gymnastics should be the ones that are largely the basis for the development of other popular sports. Basketball, football, volleyball and handball are mandatory sports games in almost all training programs in physical education and sports classes. Getting acquainted with the educational programs of some countries, I found that each of them includes tennis training in physical education and sports classes, of course, under different conditions and standards.

In all educational programs the main factor for the presence of tennis in the thematic distribution of teachers is the availability of appropriate facilities including playgrounds - tennis courts, usually with flooring that does not require serious maintenance, as well as the ability to use these courts for other sports. and goals and related equipment - tennis rackets, balls and some auxiliary devices that would help organize the educational process. In addition to the necessary material base, of course, the teacher must have the knowledge and skills to teach tennis at least to learn the basic types of strokes. In some of the programs, tennis is present as part of the elective sports in the group of racquet sports (tennis, table tennis and badminton) and has a limited number of hours per year. In other programs, with the desire of the management, the teacher and the availability of appropriate facilities, students can be trained to play tennis in a number of hours determined by the director of the school.

Keywords: tennis, physical education and sports, educational programs.

ТЕНИСЪТ В ЧАСОВЕТЕ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ В НЯКОИ ДЪРЖАВИ

Йордан Цветанов

Югозападен университет „Неофит Рилски“, България, ycvetanov@abv.bg

Резюме: Тенисът е един от най-разпространените и масови спортове в последните години. Големият интерес към него е оправдан поради факта, че това е спорт, който развива всички двигателни качества, бързина, издръжливост, сила, ловкост. Тенисът е индивидуален спорт в който е изключително важно владението на техниката на всички елементи за постигане на високи резултати и в който играещият разчита само на собствените умения за разлика от отборните спортове. Тенисът е спорт за всички възрасти. Всеки човек може да започне своето обучение по тенис още в най-ранна детска възраст (5г.-6г.), като също така може да постави началото на своето обучение и в напреднала възраст(20г – 60г.), стига, естествено да няма амбиции да постигне такова ниво на владение на този спорт, което да му позволи да вземе участие в най-големите турнири по тенис в света и да се състезава с най-добрите тенисисти.

Всяка една държава има собствена политика в образованието на своите деца. Физическото възпитание е една малка, но съществена част от това образование във всяка една образователна степен. Различните образователни системи включват изучаването на различни спортове в своите програми по физическо възпитание и спорт. Естествено е задължителни спортове като лека атлетика и гимнастика да са тези, които до голяма степен са основа за развитието на останалите популярни спортове. Баскетбол, футбол, волейбол и хандбал са задължителните спортни игри в почти всички програми за обучение в часовете по физическо възпитание и спорт. Запознавайки се с образователните програми на някои държави установих, че всяка една включва обучението по тенис в часовете по физическо възпитание и спорт естествено при различни условия и стандарти.

Във всички образователни програми основният фактор за присъствието на тенис в тематичното разпределение на учителите е наличието на подходяща материална база включваща игрални площадки – тенис кортове, обикновено с настилка, която не изисква сериозна поддръжка, както и възможността да се използват тези площадки и за други спортове и цели и съответното оборудване - тенис ракети, топки и някои помощни уреди, които биха подпомогнали организацията на образователният процес. Освен необходимата материална база естествено преподавателят трябва да има знания и умения да преподава тенис най-малко за разучаване на основните видове удари. В някои от програмите тениса присъства, като част от избираемите спортове от групата на ракетни спортове (тенис, тенис на маса и бадминтон) и са с ограничен брой часове на годишна база. В други програми при наличието на желание на ръководството, преподавателят и наличието на подходяща материална база, учениците могат да бъдат обучавани да играят тенис в определен от директора на учебното заведение брой часове.

Ключови думи: тенис, физическо възпитание и спорт, образователни програми.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Още по времето на древния Рим и Гърция се споменава за така наречената „Сферистика“ или игра с топка, а през XI и XII век се споменава за „Джако дел палоне“ и „Джако де ла корда“, които по своето естество наподобяват съвременния тенис. В по-късни времена във Франция се играело „корт тенис“ впоследствие прекръстена на „игра с длан“, която в зависимост от това дали се играе на открито или закрито се наричала съответно „къс тенис или „дълъг тенис“. „Жьо дьо пом“ е била много популярна предимно сред благородниците и също много разпространена в двора на Луи XIV, като във Версайския дворец и днес се намира зала „Мирабо“, която е едно от помещенията използвани за тази игра. Антонио Скайно да Сало в своята книга „Трактат на играта с топка“ XVIв. Описва уредите за играта – ракета и топка – кълбо вълна стегнато и обвито с кожа. Топката се удряла с ракета, която представлявала дървена рамка обвита с кожен ремък. Също така се използвала и ръкавица, която предпазвала от наранявания. През XVIII в. в Англия тениса става изключително популярен, като най-разпространен бил във висшите кръгове на обществото и поради това получил името „игра на кралете“, а по-късно и „кралски тенис“ (royal tennis) или „истински тенис“ (реал тенис), а по-късно и „лоун тенис“ (lawn tennis). Майор Уолтър Уингфийлд през 1873г. в своята книга „Сферистика или лоун тенис“ публикува правилата на играта „лоун тенис“ и с това става основоположник на един от най-разпространените в днешно време спортове. В своята книга той описва правилата, съоръженията и уредите за практикуването на тенис, а през 1874г. ги патентова и започва масовото производство на инвентар и разбира се и масовото разпространение на тениса в Англия и по света. С развитието на тениса по света започват да се обособяват и различни школи, като първите са „американската“, австралийската“ и „английската“. Международната федерация по тенис (ITF) смята 1878г. за начало на съвременния тенис, а също така той е един от спортовете, включени в първите съвременни олимпийски игри през 1896г.

2. МАТЕРИАЛИ И СРЕДСТВА

За реализиране на изследването е направен контент анализ от различни автори относно историята на тениса. Също така е направен преглед на нормативни документи издадени от министерствата на образованието на различни държави, които документи регламентират количеството и съдържанието на часовете по физическо възпитание и спорт и възможността да се преподава тенис. За събирането и допълване на информацията е използван и метода и беседа с преподаватели по физическо възпитание и спорт в някои от тези държави.

3. РЕЗУЛТАТИ

За конкретното изследване са прегледани и анализирани нормативни документи на някои държави относно регламентирането на часовете по физическо възпитание и спорт и преподаването на тенис в тях. След проведените беседи и разговори с колеги-преподаватели по физическо възпитание и спорт в някои от тези държави събрах и обобщих информацията:

ГЪРЦИЯ – В часовете по физическо възпитание и спорт в класовете от различните степени на образователната система в Република Гърция се изучават основно психомоторни игри, лека атлетика, гимнастика, различни физически дейности, отборни и единични игри. В гимназиалните класове в изучаваните спортове освен леката атлетика и гимнастика и плуване се включват и баскетбол, танци, волейбол, хандбал и футбол. Запознаване с класически спортове – 12 часа на година и традиционни танци – 12 часа на година. В часовете по физическо възпитание и спорт тенис може да се изучава в рамките на 12-те часа определени за класически спортове в зависимост от това, дали училището разполага с необходимата материална база и подготвен за такъв вид обучение преподавател.

РУСИЯ – Съгласно Федералният държавен стандарт за общото образование – Заповед № 1089 Минобразования Российской Федерации от 5 март 2004 г., Закон Об образовании и Федералного закона „О физической культуре и спорте“ от 4 декември 2007 г. № 329-ФЗ, регламентират, че часовете по физическо възпитание и спорт в училищата в Русия на годишна база са 68 – при 34 учебни седмици, което прави 2 часа на седмица. Задължителните спортове, които се изучават съгласно гореспоменатите нормативни документи са баскетбол, волейбол, футбол и лека атлетика. Съгласно програмата учителя преподава тези спортове в 48 часа. В останалите 20 часа в годината преподавателят има възможност да избира от други на толкова популярни спортове измежду, които е и тениса. Тенис е възможно да се преподава в останалите 20 учебни часа от годишния хорариум, които са определени за „вариативна част“ – факултативни или избираеми. За да се случи това ръководството на съответното училище трябва да е утвърдило разпределението на преподавателя, самият преподавател трябва да има необходимите знания и умения и не на последно място, училището трябва да разполага с минимални условия и материална база за провеждане на занимания по тенис, които включват тенис аркети и топки, подходящо игрище (корт).

СЪРБИЯ – Основните спортове, които се изучават в часовете по физическо възпитание и спорт са волейбол, баскетбол, хандбал, гимнастика и лека атлетика. Учителите имат възможността да включат към годишното разпределение и много избираеми спортове, които до 5 клас могат да бъдат до 50% от общия годишен хорариум, а след това до 25%. Тенисът е част от избираемите спортове в групата на ракетните спортове. Преподаването му изцяло зависи от материалната база с която разполага училището, подготовеността на учителите да го преподават и желанието на ръководството на съответното училище техните ученици да имат възможността да учат тенис.

БЪЛГАРИЯ – С влизането в сила на новият Закон за предучилищното и училищно възпитание на 01.08.2016 г. и съгласно Наредба № 5 от 30.11.2015 г. За общообразователната подготовка в учебните програми по физическо възпитание и спорт преподавателят може да преподава тенис. Годишният хорариум на часовете по физическо възпитание и спорт е 72 за 36 учебни седмици, което прави по 2 часа седмично към които се прибавят още 36 часа, по един на седмица за спортни дейности, в които часове се преподава избираем спорт включващ всички спортове включени в учебната програма, но по избор на учениците съгласие на учител и ръководство и решение на Педагогически съвет. При изготвянето на годишното тематично поурочно разпределение, преподавателят трябва да включи изучаването на лека атлетика, гимнастика и една от спортните игри футбол, волейбол, хандбал и баскетбол, като част от задължителните области на учебно съдържание. До 25% от общия годишен брой часове, което прави 18 часа на година, преподавателят може да включи спорт от избираемите области на учебно съдържание, които включват не толкова популярни спортове, като плувни спортове, зимни спортове, бойни изкуства и др. Съгласно Наредба №5 в прогимназиалния етап на основното образование, и в първи и втори гимназиални етапи тениса фигурира в избираемите области на учебно съдържание като част от ракетните спортове. Естествено това може да се случи след съгласуване и утвърждаване на това разпределение от Директора на училището, при наличието на подходяща материална база и преподавател, който има необходимите знания и умения да преподава тенис в училище. С влизането в сила на Наредбата за приобщаващо образование от 20.10.2017 г. Учениците имат възможност да вземат участие в занимания по интереси. При наличие на интерес у учениците и преподавател, който да провежда тези занимания и разбира се наличие на материална база в училище учениците може да изучават тенис в рамките на 32 часа годишно разпределени равномерно през учебната година, но извън годишния хорариум на задължителните часове по физическо възпитание и спорт.

ИСПАНИЯ – В Испания училището е задължително след 3-годишна възраст, но 1-ви клас започват на 6 години. Физическото възпитание е съобразено с възрастовите особености на учениците и тяхното физическо и психическо развитие. Часовете по физическо възпитание и спорт са 2 пъти седмично плюс един за допълнителни спортни дейности. Всички те са с продължителност 60 мин. В единадесети клас учениците изучават само един час седмично физическо възпитание и спорт, а дванадесетокласниците нямат такива часове в седмичното разписание. В основните часове се изучават основните спортове лека атлетика, баскетбол, волейбол, футбол и бадминтон и плуване, като също така се изучават и много спортни игри с топка и без топка, които развиват, съобразени с възрастовите особености различни двигателни качества и умения. В часът за спортни дейности учениците практикуват спорт извън основните, за който съответното училище има материална база. Ако дадено училище по някакви причини не разполага с такава база, то се договаря с някои от местните спортни центрове, където учениците могат да си изберат и да практикуват някакъв спорт един час седмично безплатно. В тези центрове се практикуват много разнообразни спортове, като обикновено един от тях е тениса, но всяко допълнително такова занимание се заплаща от родителите.

ШВЕЙЦАРИЯ – Швейцарската образователна система е една от малкото, които са включили обучението по тенис в часовете по физическо възпитание и спорт. В Швейцария тенисът е равнопоставен на останалите по-

популярни спортове. По-малките ученици имат по 4 часа седмично часове по физическо възпитание и спорт, средните класове имат по 3, най-големите имат по 2 часа. Учителите по физическо възпитание и спорт са задължени да имат поне минимални познания по тенис, за да могат да го включат в годишното си разпределение и съответно да го преподават като задължителна дисциплина. Министерство на образованието в Швейцария е издало Ръководство с учебни материали по физическо възпитание, в което е описано във всеки етап какви области на компетентности трябва да бъдат преподавани и какви знания и умения трябва да имат учениците в края на този етап, както и упражненията и игрите чрез които да се постигнат. Училищата имат необходимата материална база за обучение по тенис за различните нива. При най-малките обучението по тенис се изразява най-вече в придобиване на усет към параметрите на ракетата и движение на топката. Постепенно с всяка изминала година се включват все повече елементи от тениса под формата на игра, като целта е в горния курс учениците да владеят техниката на основните удари, да владеят елементарна тактика за спечелване на игра, да познават правилата и да могат да вземат участие в организирани турнири и състезания.

МАЛТА – В държавните училища в Малта часовете по физическо възпитание и спорт са три пъти седмично по 40 мин., като два от тях се провеждат слято и фактически се провежда един двоен час с продължителност от 80 мин. и един с продължителност 40 мин. Основните спортове, които се изучават са футбол, хандбал, нетбол, волейбол, плуване, танци, лека атлетика, гимнастика, хокей на трева и ръग्би без докосване. Разбира се те са съобразени с физическите особености на учениците в различните възрасти. Тенисът фигурира в часовете по физическо възпитание и спорт след 5. клас. Провеждането му зависи изцяло от материалната база, подготовката на преподавателите и желанието на ученици и ръководството на съответното училище. В частните училища часовете по физическо възпитание и спорт са организирани без тези ограничения. Учителите имат свободата да избират спортовете по които ще се обучават учениците, като основната цел е да са максимално атрактивни интересни, за да бъдат привлечени повече ученици. В Държавните училища тенис почти не се практикува. В някои от частните училища, тъй като тениса е атрактивен и модерен спорт директорите толерират и осигуряват необходимите условия за практикуването му в часовете по физическо възпитание и спорт

ГЕРМАНИЯ – Физическото възпитание и спорт в образователната система на Германия се изучава по два часа седмично като задължителна подготовка и 2 часа седмично като избираем спорт. В задължителните часове учениците се занимават със спортове за които училището или областта разполага със съответната материална база, а за допълнителните часове учениците сами избират кои спортове да практикуват, като тяхната цел е да надграждат знанията и уменията получени в задължителните часове. Германските училища осъществяват обучението по тенис в часовете по физическо възпитание и спорт в тясно сътрудничество с местните тенис клубове, чиято цел е постоянното масовизиране на спорта. Не случайно Германия е една от страните с най-много хора, които практикуват тенис.

4. ДИСКУСИИ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След направеното проучване установих, че обучението по тенис в часовете по физическо възпитание и спорт е задължително във всяка от изследваните държави. В някои от тях е задължително и то присъства във всяка образователна степен, в други се изучава след 11-12 годишна възраст. В някои е задължителен спорт, а в други се случва само при наличието на подходяща материална база, подготвени за целта преподаватели и съответно разрешение от ръководството на училището. В някои държави обучението по тенис в училище се предоставя чрез договорни отношения на местни спортни клубове, които развиват тази дейност, естествено подпомогнато финансово от държавата или общината. В заключение може да обобщим, че е необходимо образователните и спортните министерства на всички държави да обменят опит в тази област и спорта да бъде по-сериозно застъпен в училище, като се отдели специално внимание на тениса и той да намери място сред задължителните спортове в часовете по физическо възпитание и спорт във всяко едно училище.

ПРЕПАТКИ

Закон Об образование и Федералного закона „О физической культуре и спорте“ от 4 декември 2007 г. № 329-ФЗ

Закон о среднем образовании и воспитании (Сл. гласник РС бр. 55/13, 101/17)

Заповед № 1089 Минобразования Российской Федерации от 5 марта 2004 г.

Наредба № 5 от 30.11.2015 за общообразователната подготовка

Наредба за приобщаващото образование

Правилник о плану наставе и учения за среднем образовании и воспитании (Сл. гласник РС бр. 18/18)

Тодоров, Т. (2010). Любопытни факти и интересни събития в историята на тениса от създаването му до днес.

Real decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación primaria

<https://www.minedu.gov.gr/analutika-programmata-fa>

<https://www.americanheritage.com/sphairistike-anyone>

<https://www.thoughtco.com/who-invented-tennis-1991673>

<https://curriculum.gov.mt/EN/curriculum/Pages/Curriculum.aspx>

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/848082/School_sport_and_activity_action_plan

<https://www.btv.de/de/angebote/fuer-vereine/jugend-foerdern/schulkooperation.html>

https://www.lehrplanplus.bayern.de/fachlehrplan/gymnasium/5/sport/diff_sport?fbclid=IwAR2LVGjkswb6cK-HkdFp8x_HYuiqRsHis5tVR0cSgszZO6fy2UBkk34pV4A

<https://www.sportunterricht.ch/lektion/lehrplan21.php>